

Pericopa Matot-Masei - Moise și paradoxul Midianului [anul 5784]

În pericopa noastră noi ne despărțim de Midian și de midianiți (Numeri cap. 31). Această „despărțire” s-a petrecut din porunca Domnului într-o acțiune de răzbunare în cadrul căreia au fost lichidați toți bărbații și toate femeile adulte (Numeri 31:17-18). Această referire gravă la midianiți ne amintește referirea Tanachului la Amalech.

Acest război de răzbunare a lui Moise față de midianiți a avut loc în câmpiile Moabului, la sfârșitul mersului în deșert, la intrarea în țara făgăduinței. Locul exact ne este dat aici „Și au adus la Moise ... în câmpiile Moabului, care era pe malul Iordanului, vizavi de Ierihon” (Numeri 31:12). Acesta este și punctul geografic cu care se încheie cartea Numeri: „Acestea sunt poruncile și legile pe care Domnul le-a poruncit ... în câmpiile Moabului, pe malul Iordanului, vizavi de Ierihon” (Numeri 36:13).

În fond, în acest punct Moise se desparte nu numai de midianiți, ci și de copiii lui Israel: „Împlinește răzbunarea copiilor lui Israel față de midianiți, apoi vei fi adunat la poporul tău” (Numeri 31:2). Înainte de aceasta el a primit poruncă să-l împuternicească pe Iosua Bin-Nun să fie urmașul său, după dispariția lui din lumea aceasta: „... vei fi și tu adunat la poporul tău ... ia-l la tine pe Iosua, fiul lui Nun și sprijină-ți mâna asupra lui” (Numeri 27:12, 18). Iosua care i-a învins pe Amalek (Exod 17:8-13) va fi cel care-i va urma opera lui Moise pentru cucerirea țării. Însă ultima luptă în deșert este războiul lui Moise și nu a lui Iosua.

După cum scrie în Geneza 25:1-2, Midian este fiul lui Avram și Ketura, adică este fratele lui Isaac și a lui Ișmael. Probabil că și lui i-a fost îndeplinită circumcizia, la fel cu Avram și Ișmael, după porunca primită de Avram (Geneza cap.17). Cu alte cuvinte midianiții sunt rude apropiate poporului evreu. De la început sunt conflicte între ei. Midianiții, urmașii lui Avram, îl vând pe Iosef și el urmașul lui Avram ca rob în Egipt (Geneza 37:28, 36). După aceea se clarifică prin acest act că odată cu Iosef tot poporul evreu a fost supus robiei în Egipt.

Următoarea personalitate care are legături cu midianiții este Moise, însă spre deosebire de experiența negativă pe care a avut-o Iosef cu ei, cea a lui Moise este foarte bună și agreabilă. Preotul din Midian, Yitro, îl primește în casa lui cu multă prietenie și îi și acordă mâna fiicei sale de soție (Exod 2:15-22). Astfel Moise a reînnoit legăturile între fiii lui Avram. Socrul lui i-a fost ca un tată lui Moise, care se despărțise de tatăl său la o vârstă fragedă. Se poate spune că în această situație, Yitro a fost partener cu Moise la acțiunea de eliberare a poporului evreu din robia Egiptului. Regele Șaul amintește acest lucru în atenționarea lui la urmașii midianiților: „Căci voi ați manifestat iubire loială față de tot poporul lui Israel când a ieșit din Egipt” (1Samuel 15:6). Era de așteptat ca Yitro să fie prezent la evenimentul de pe Muntele Sinai, el binecuvântează pe Dumnezeu Israelului (Exod 18:1-12). El a mai fost și inițiatorul înființării sistemului de justiție în frunte cu Moise.

Legătura strânsă între Moise și preotul Midianului a dus la cererea lui Moise ca Yitro să se alăture poporului Israel în deșert și să le fie călăuză: „Noi pornim spre locul despre care Domnul a spus, vi-l voi da vouă, mergi cu noi și îți vom face bine ... rogu-te nu ne părăsi, căci de aceea ai cunoscut locurile noastre de popas în deșert și ne vei servi drept ochi. Și va fi dacă vei veni cu noi, că acest bine pe care Domnul ni-l va face nouă ți-l vom face și noi ție” (Numeri 10:29-32). Era de așteptat ca el să li se alăture Israelului după ce a făcut el pentru ei și ce i-a promis Moise. Însă aici s-a ivit o piedică uriașă. Când Israel au ajuns la intrarea în țară, moabiții și midianiții s-au opus la intrarea lor în țară. Aici avem descrierea războiului contra lor.

Tentativa de a opri Israelul să intre în țară, a fost executată după cum am citit de Balak care i-a adunat pentru asta pe „bătrânii Midianului” ca să se sfătuiască cum să-i oprească pe evrei de a intra în țara Canaanului (Numeri 22:1-7). Este important să amintim că planul trebuia să fie executat de „bătrânii Midianului” împreună cu Bilam, care poate el însuși era midianit. Continuarea evenimentelor dovedesc aceasta. Când planul a eșuat și în loc de blestem Bilam a binecuvântat poporul evreu, el a apelat la fetele Moabului și Midianului ca să-i ispitească pe evrei prin ritualul lui Baal-Peor (Numeri 25:1-19). Nu pe degeaba fata care se culcă cu evreul este Cozbi bat Țur midianita, fiica președintelui Midian (Numeri 25:15-18).

În războiul contra Midianului este un aspect personal a lui Moise și de aceea el stă în fruntea războiului și nu Iosua pe care el îl numise deja. Cu alte cuvinte, înaintea morții sale el este obligat să conducă și să finalizeze expediția.

În concluzie, midianiții sunt cei care au contribuit la robia din Egipt. Însă la fel și la ieșirea din Egipt. Midianiții sunt cei care au contribuit la consolidarea regimului conducător-judecătoresc al Israelului în deșert și la călătoria lor spre țara făgăduită. Însă pe de altă parte ei sunt cei care au încercat să saboteze conducerea Israelului și să zădărnicească planurile de cucerire ale țării Canaan.

Moise care a fost educat în casa faraonului și în cel al preotului Yitro, s-a debarasat încetul cu încetul de aceste două culturi ca să întemeieze în locul lor o religie nouă numită „Torat Moșe”. Moise și poporul au început călătoria cu distrugerea egiptenilor și au încheiat-o după 40 de ani cu distrugerea midianiților.

Păcatul lui Baal-Peor reprezintă uriașa criză de la sfârșitul călătoriei în deșert. În cartea Deuteronom noi citim ultimul discurs a lui Moise în aceea zonă. Moise se află în câmpiile Moabului, vizavi de casa lui Peor. Acolo își ține ultimul discurs, acolo moare și acolo este înmormântat. În discurs nu este nicio vorbă despre midianiți. Nici despre Yitro. El subliniază doar păcatul lui Baal-Peor: „Și am rămas în vale, vizavi de Bet-Peor ... Ochii voștri sunt cei care au văzut ce i-a făcut Domnul lui Baal-Peor, căci Domnul, Dumnezeuul vostru a distrus din mijlocul tău pe oricine l-a urmat pe Baal-Peor. Dar voi, cei care vă alipiți de Domnul, Dumnezeuul vostru, sunteți cu toții în viață astăzi” (Deuteronom 3:29, 4:3-4). Cu alte cuvinte, Baal-Peor simbolizează moartea, pe când alipirea de Dumnezeu arată viață. Cât de simbolică este moartea lui Moise din cartea Deuteronom: „Și a murit acolo Moise, slujitorul Domnului, în țara Moabului, după vorba Domnului. Și l-a îngropat acolo în depresiune, în țara Moabului, vizavi de Bet-Peor” (Deuteronom 34: 5-6).

[Moise a murit vizavi de locul care simbolizează moartea, dar a lăsat o Tora de viață celor care vor intra în țară.](#)

Pericopa Matot-Masei - Soarta prizonierilor de război și moartea lui Bilam (Balaam) [anul 5783]

În pericopa noastră scrie: „Iar pe regii Midianului i-au ucis laolaltă cu cei răpuși, pe Evi și pe Rekem și pe Țur și pe Hur și pe Reva cei cinci regi ai Midianului, iar pe Balaam, fiul lui Beor l-au ucis cu sabia” (Numeri 31:8).

Textul face o diferențiere între regii Midianului care au murit „cu cei răpuși”, adică în război ca și alți luptători, cum au pățit mulți regi de-a lungul anilor pe deoparte și Bilam pe de altă parte. Este clar că intenția a fost să se deosebească moartea lui de aceea a celorlalți regi (citește și Iosua 13:22). Rași, urmând înțelepții, ne prezintă ironia în faptul că dușmanii Israelului, care vin cu sabia față în față cu evreii care vin cu vorba (cu convingerea). Bilam însă vine pe o cale opusă. El intenționează să blesteme cu vorba și este pedepsit cu sabia. Bilam nu era un soldat care a luptat și a murit pe front, ci era un prizonier de război. Noi vom observa soarta prizonierilor de război în lumea antică.

Trebuie să remarcăm că ideea de a cruța un prizonier care nu amenință după capturarea lui, este nouă, cu toate că au existat unele exemple și în trecut. Noi vom discuta despre două categorii de prizonieri: prizonierii în general și prizonieri speciali.

1. Prizonieri în general

Viața oamenilor în lumea antică nu valora nici doi bani, iar omorul dușmanului este un fapt bine cunoscut și bine documentat. Câteodată, omorul provoacă genocid, adică exterminarea totală a întregului popor învins, fără să pună întrebarea dacă femeii și copiii pot să-i primejduiască pe învingători. În lumea antică principiul era că nu se i-au prizonieri, iar când cei puternici îi biruiau pe cei mai slabi, până și cei înfrânți și care s-au predat erau omorâți. Cei înfrânți erau prizonieri pentru o perioadă foarte scurtă, iar apoi erau omorâți. Câteodată doar îi chinuiau și le cauzau cusururi și defecte în feluri greu de închipuit.

Un bun exemplu poate fi porunca pe care au primit-o israelienii înainte de a cuceri țara Canaanului: „... să nu rămână nimeni viu, ci negreșit să îi pui sub excomunicare” (Deuteronom 20:15). Cu alte cuvinte trebuie să omori pe toți dușmanii, chiar și pe cei care s-au predat, cum apare în porunca de ștergere a lui Amalek. Despre regele Amația ni se povestește: „Iar pe zece mii, fiii lui Iehuda i-au prins de vii. I-au dus pe vârful stâncii și i-au aruncat de acolo; și toți s-au făcut praf” (2Cronici 25:12). Spre deosebire, pe bărbații midianilor evreii i-au omorât, însă pe femeii și copiii i-au lăsat în viață (Numeri 31:7). Asemănător, ni se povestește din zilele regelui David: „Iov și tot Israelul au rămas acolo șase luni, până când el i-a nimicit pe toți cei de sex bărbătesc din Edom” (1Regi 11:16). Și soarta moabiților care i s-au predat lui David nu le-a priit prea mult: „Apoi i-a bătut pe moabiți și i-a măsurat cu o frânghie: i-a pus să se culce la pământ ca să măsoare două frânghii pentru a-i omorî și o frânghie întreagă pentru a-i lăsa în viață; și moabiții au ajuns slujitorii lui David și i-au plătit tribut” (2Samuel 8:2).

Este clar că operațiunile militare în lumea antică semănau cu o „epurare etnică” fără legătură cu lupta în sine. Interesant că niciun profet nu s-a ridicat contra acestui „omor inutil”, o expresie care nu exista pe vremea aceea. Trebuie să menționăm că așa cum evreii au omorât pe alții, la fel alții au omorât pe evreii, după cum ne bocește: „Și-a încordat arcul și mă face o țintă a săgeții sale” (Plângerile 3:12).

2. Prizonieri speciali

În afară de prizonieri „de rând” erau și prizonieri „de elită” care primeau un „tratament” aparte. Pe cei cinci regi ai

amoriților, Iehošua i-a spânzurat: „După aceea, Iosua i-a lovit și i-a omorât, apoi i-a atârnat pe cinci stâlpi și ei au rămas atârnați pe stâlpi până seara” (Iosua 10:26); profetul Șmuel i-a despicat gâtul lui Agag, regele Amalekului „Și Samuel l-a tăiat bucăți pe Agag înaintea lui Adonai la Ghilgal” (1Samuel 15:33). Este clar că un soldat de rând care se predă nu avea o soartă asemănătoare unui rege. După grad era și pedeapsa.

Din toate acestea noi deducem, că menționarea morții lui Bilam cu sabia în Tora vine să ne învețe că el a avut parte de o moarte specială. Pare că intenția versetului este să ne arate că „liderul spiritual” principal al dușmanilor Israelului, a fost executat într-o ceremonie cu aspecte militare. Toți soldații s-au adunat să vadă cum Bilam este omorât cu sabia, iar moartea lui a însemnat sfârșitul războiului.

3. Bilam – din Tanach în Talmud

De-a lungul anilor, poporul evreu și-a schimbat imaginea. În perioada primului templu, strămoșii noștri au luptat cu Aram, Edom și Moav și și-au omorât dușmanii cu sabia, inclusiv pe Bilam. După ce Ierusalimul a fost distrus în perioada primului templu, poporul și-a schimbat esența puterii de la putere fizică la putere spirituală, după cum spune dictonul „Cine este puternic? Cel care are stăpânire de sine” אִיזוּהוּ גִיבוֹר? הַכּוֹבֵשׁ אֶת יָצְרוֹ (Mișna, Avot 4:1). De acum regele David nu mai este socotit ca un luptător care „a bătut zecile de mii” și și-a măsurat dușmanii cu frânghia, ci ca elevul lui Ira iairitul, care a purificat o femeie pentru soțul ei (2Samuel cap.23).

Iată, după cum personajul regelui David a suferit o metamorfoză de la luptător la învățat în conștiința înțelepților, așa a suferit și personajul lui Bilam. Dușmanul care în Tanach a fost omorât cu sabia, într-un mod fizic, a fost omorât la înțelepți spiritual, când ei au stabilit că el nu va avea loc în lumea „de dincolo”, *haolam haba* העולם הבא (Talmud, tractatul Sanhedrin 10:b). Înțelepții *tanaim* au văzut în Bilam întruchiparea răului: „Discipolul lui Bilam cel rău (are) un spirit negeneros, o purtare necuviincioasă, aroganță ... ei moștenesc Gheena (iadul) și coboară în groapa distrugerii ...” (Mișna, Avot 5:19). Înțelepții din Agada (legendă) l-au descris ca născându-se din nou. [Se pare că schimbarea pe care a trecut-o Regele David, ca și schimbarea lui Bilam sunt o reprezentare a schimbării pe care a trecut-o poporul evreu între cele două temple: un popor care s-a născut din nou.](#)

Pericopa Naso - Mama lui Șimșon (Samson) din haftara [anul 5779]

De data aceasta nu ne vom ocupa de unul din cazurile care apar în pericopa săptămânii Naso, ci de încă o femeie

excepțională din haftara a acestei săptămâni (Judecători 13). Este vorba despre un adevărat erou care a salvat pe vremea aceea poporul Israel de atacurile filistinilor, Șimșon Haghabor (Samson eroul, puternicul). Tragica lui poveste este marcată de prezența unui număr mare de personaje feminine, din rândul cărora ne vom opri astăzi doar asupra uneia dintre ele, cea careia îi datorează însăși nașterea lui, propria lui mamă..

Primul lucru vizibil pe care îl putem constata este că noi nu știm nici măcar numele ei. [Știm numele soțului ei, Manoah, dar nu numele mamei](#). De obicei, în Tanach numele femeilor care nasc este amintit. Aici, probabil, cartea a omis numele ei, în dorința de a sublinia importanța veștii pe care o aduce nașterea pruncului care va aduce salvarea Israelului din mâna filistinilor (Judecători 13:5). Dar Hazal, înțelepții din Talmud, o identifică cu un personaj din tribul Yehuda care apare în 1Cronici 4:3: „ și numele surorii lor Hațlelponi” (după Talmud Bavli, Bava Batra 91:a, midraș BeMidbar Raba 10:5). Ea vine din familia lui Calev Ben Yefune, după cum ne învață Rași (1Cronici 4:15) și numele ei este amintit lângă numele fraților ei grație unor fapte importante pe care le-a săvârșit. Într-un alt midraș mai puțin cunoscut, Midraș Eșet Hayil, ni se spune că femeia despre care este vorba în cartea Proverbele, 31:22 este tot ea „Ea își face cuverturi, îmbrăcămintea ei este din in și din lână vopsită în purpuriu”. Într-un alt midraș care este o colecție de midrașim mici, Oțar Hamidrașim, pag. 474 este o listă a celor mai eminente 23 de femei din Tanach și soția lui Manoah este una dintre ele. Mama lui Șimșon mai apare și în capitoul 14 când Șimșon se îndrăgostește de o fată filistină și vrea să se căsătorească cu ea. Părinții se împotrivesc acestei dorințe, dar cu toate acestea îl însoțesc când el merge în pețit: „Și Șimșon a coborât la Timna cu tatăl și cu mama lui” (Judecători 14:5). Midraș Yalkut Șim'oni,, cap. Șoftim 13:69, spune că părinți lui l-au însoțit din cauză că era schiop *higher* וחיג și nu fiindcă au fost de acord cu nunta.

Despre personajul nostru feminin ni se spune că: „ era stearpă și nu a născut copii” (Judecători 13:2). În realitate, unul dintre multele midrașim despre părinții lui Sam, BeMidbar Raba 10:5, ne învață că exista o dispută între cei doi și ceea ce este scris aici pe scurt este, în esență, vehicularea a două propoziții pe care fiecare o putea spune. Prima variantă este riposta lui Manoah care putea fi: „Tu ești stearpă și din pricina aceasta nu naști copii”. O a doua variantă este că ea îl învinovățește pe el: „Tu ești sterp și din cauza aceasta n-am născut”.

Apariția îngerului, după același midraș, limpezește această neînțelegere „îngerul lui Adonai i s-a arătat femeii”. El i-a spus: „Iată că tu ești stearpă și nu ai copii” (Judecători 13: 3). Asta dovedește că problema era la ea și nicidecum a lui.

Bineînțeles că despre această faptă că de două ori îngerul apare în fața femeii și nu a lui Manoah sunt teancuri de midrașim. Vom aminti pe cel mai renumit din Talmud Bavli, tractatul Brachot 61:a în care spune Rav Nahman că Manoah a fost *am haareț* עמ הארץ, adică un om simplu, needucat și neînvățat fiindcă scrie că a mers după soția lui (versetul 11). Versetul acesta poate fi înțeles în două feluri. Prima, că a mers după ea în mod fizic. Ne spune Talmudul că dacă era învățat știa că nu e voie să se comporte așa. A doua, că a mers după ea în mod spiritual, adică a ascultat de ideile și îndrumările ei. Și în acest caz înseamnă că soția este cu mult superioară bărbatului. Alt înțelept, Rav Ași, în același loc ne spune de unde învățăm că femeia trebuie să-l urmeze pe bărbat și nu invers. El ne duce la Rivka (Rebeca): „Rivka și slujitoarele ei s-au ridicat, au încălecat pe cămile și au mers după omul acela” (Geneza 24:61). De aici învățăm că femeia trebuie să meargă după bărbat și nu invers. Rav Nahman mai adaugă și versetul „El (Elișa/Elisei) s-a sculat și a plecat după ea” (2Regi 4:30). El ne spune clar că aici el a mers după sfatul ei și nimic mai mult. Doar nu putem spune că acest profet Țadik ar fi un *am haareț* (om simplu și needucat).

Probabil și din cauza aceasta îngerul vine să anunțe minunea că ea, stearpa, va naște nu pe el, ci pe ea. Și chiar și a doua oară când îi cere să-l mai vadă o dată pe înger, acesta ripostează și apare numai după ce ea apelează și tot la ea apare. Ea este înțeleaptă și credincioasă. Înțelege imediat că este vorba despre un înger și nu un om oarecare pe când el caută dovezi. El vrea să-i știe și numele. Numai a doua oară se lămurește că este un înger și atunci îl apucă frica. Așa s-a întâmplat la ceilalți care au vorbit cu îngeri, ca Iacov și Iosef. Singurul care a vorbit cu îngerii ca egali a fost Avraham.

Este clar că facem aici cunoștință cu o femeie deosebită, care, după mulți ani primește vestea că, deși este stearpă, va naște un *nazir adonai* נזיר אדוני (nazireu). Să nu uităm că aici este vorba despre un cuplu în care bărbatul, Manoah, vine dintr-un trib inferior, Dan, cel mai ignobil, pe când soția vine din cel mai respectat și nobil trib, Iuda.

Modul în care ea primește și transmite bărbatului său vestea nașterii este asemănător cu felul în care au primit multe alte personaje importante, (Sara, Rivka și altele, care erau de asemenea sterpe), aceeași veste. Dar spre deosebire de ele, ei i s-a spus și cărui viitor îi este destinat băiatul și ce interdicții sunt în timpul sarcinii.

O poveste unică a unei femei remarcabile al cărei nume nici măcar nu cunoaștem și care a dat naștere unui personaj celebru în toată lumea, un mare judecător și un lider, cel mai puternic evreu din Tanach, dar care s-a încurcat cu femei străine care au adus la sfârșitul lui tragic și glorios.

Pericopa Naso - Cele mai frumoase momente ale poporului Israel în deșert [anul 5785]

Din cele 176 de versete ale acestei pericope, un număr de aproape 90 de versete sunt dedicate inaugurării Tabernacolului, inclusiv detalii amănunțite despre ofrandele președinților fiecărui trib aparte.

Toraua a fost scrisă și redactată într-un mod extrem de minuțios și tocmai de aceea, dacă se găsește vreo dublură, ea este tratată și explicată în multe midrașuri. Așa de exemplu dublura întâlnirii Rebecăi cu robul lui Avram, de două ori, este comentată și explicată. Spre deosebire, repetițiile interminabile ale ofrandelor președinților sunt aproape inexplicabile. Unii se bazează pe dorința de a arăta egalitatea între triburi și acordarea onoarei fiecărui președinte în parte. Însă toate acestea puteau fi evitate prin scurtarea fragmentului și la fel amintirea fiecărui președinte pe nume aparte.

Iar ultima întrebare aparține începerii pericopei următoare, pericopa Behaalotcha - Rași aduce din midrașul Tanhuma cap. 5: „De ce s-a alăturat episodul de Menora (Sfeșnic) cu episodul președinților? Deoarece când Aaron a văzut inaugurarea Tabernacolului, picioarele lui au cedat de slăbiciune, fiindcă nici el și nici tribul lui nu se aflau la această inaugurare”. Întrebarea care se pune este cum este posibil de a susține, că Aaron nu a fost prezent la inaugurarea Tabernacolului? Doar prima parte a pericopei Șmini este dedicată inaugurării tabernacolului de către Aaron și fiii lui.

Răspunsul se poate găsi, poate, în comentariul marelui înțelept Sforno (Italia, sec.15-16) pentru versetul „Și când Moise venea la Cortul Întâlnirii ca să vorbească cu El, auzea glasul care îi vorbea de deasupra capacului care este pe Chivotul Mărturie, dintre cei doi heruvimi, și [Dumnezeu] vorbea cu el” (Numeri 7:88).

Sforno ne spune că prezența Domnului în Cortul Întâlnirii când Moise vorbea cu El, a fost pentru evrei un semn clar că Domnul i-a iertat pentru Vițelul de Aur. Sforno mai adaugă că atunci când Moise venea în Cortul Întâlnirii auzea aceeași voce pe care o auzise înaintea păcatului Vițelului de Aur. Aceeași voce a auzit Moise urcându-se pe Muntele Sinai „Dumnezeu îi răspundea printr-un glas” (Exodul 19:19).

Marele înțelept Ramban (Nahmanides, Spania, sec. 13) vorbește despre această temă la începutul pericopei Truma: „Întotdeauna în Tabernacol, când poporul se afla acolo, era și Domnul, ca pe Muntele Sinai, iar când venea

Moise, era vorba către el ca pe munte, iar vorba către Moise era ca la dăruirea celor Zece Porunci: „Din ceruri te-a făcut să îi auzi glasul, ca să te mustre, iar pe pământ ți-a arătat focul Său cel mare...” (Deuteronomul 4:36). La fel și în Tabernacol: „... Auzea glasul care îi vorbea de deasupra capacului care este pe Chivotul Mărturiei, dintre cei doi heruvimi, și [Dumnezeu] vorbea cu el” (Numeri 7:88).

Păcatul Vițelului de Aur a adus la o detașare a Domnului de Fiii lui Israel și de asemenea de Aaron, după mărturia lui Moise „Și pe Aaron Se supăraseră Domnul foarte tare, [vrând] să-l distrugă” (Deuteronomul 9:20). Păcatul Vițelului de Aur a adus și la o detașare a Domnului de Moise, care nu păcătuiseră, după cum este scris la începutul evenimentului cu Vițelul de Aur „Domnul i-a vorbit lui Moise, du-te coboară ...” (Exodul 32:7). Despre asta ne învață înțelepții: „Rabi Elazar a spus că Domnul i-a spus lui Moise, du-te coboară din gloria ta! Doar ți-am dat glorie pentru Israel, iar acum că ei au păcătuit, pentru ce mai am nevoie de tine?” (Talmud, tractatul Brachot 32:a).

Reparația păcatului Vițelului de Aur a fost construirea Tabernacolului, când tot poporul Israel s-a alăturat la construire: „Moise a vorbit întregii obști a copiilor lui Israel” (Exodul 35:4), Bețalel și Aholiav au venit din două triburi diferite – primul din Iuda și al doilea din Dan, iar cu ei au venit „Toți cei cu inima înțeleaptă dintre voi să vină și să facă” (Exodul 35:10). Toraua pune în evidență importanța constructorilor Tabernacolului prin repetarea lor și a caracterelor lor prin repetare de trei ori, pe când uneltele Tabernacolului sunt amintite doar de două ori. Acest proiect național de construire a Tabernacolului a dus în sfârșit la reînnoirea relațiilor între Dumnezeu și poporul Său așa cum erau ele înaintea păcatului Vițelului de Aur și la îndeplinirea dorinței lui Moise „Doar prin [faptul] că Tu vei merge cu noi, și eu și poporul Tău vom fi deosebiți de orice alt popor de pe fața pământului” (Exodul 33:16). Domnul nu vrea să stea doar alături de oameni deosebiți ca Moise și Aaron, ci El dorește apropierea de poporul „pe care l-am întocmit pentru Mine” (Isaia 43:21).

Prin inaugurarea Tabernacolului în pericopa noastră, Toraua accentuează apropierea întregului popor al Israelului de Domnul în două feluri:

1. Spre deosebire de aranjarea taberei Israelului în care Tabernacolul și preoții sunt în centru, iar în jurul lor Moise și leviții și apoi tot poporul, aici versetele sunt în ordine opusă: preoții sunt cadrul exterior, apoi vin Moise cu leviții și la urmă poporul întreg. Cum se face asta? Preoții prin binecuvântarea lor și prin aprinderea lumânărilor de către Aaron sunt cadrul exterior. După aceea avem două versete legate de Moise: după binecuvântarea preoților scrie „Și a fost în ziua în care Moise a isprăvit de ridicat Tabernacolul” (Numere 7:1). Și înainte de „când vei aprinde candelile”(Numere 8:1) scrie „Și când Moise venea la Cortul Întâlnirii” (Numere 7:49). Iar la mijloc se află toate ofrandele președinților. Astfel, esența se reflectă spre poporul Israel, nicidecum spre preoți sau spre Moise.
2. Toraua distinge neîntrerupt poziția centrală a poporului prin detailarea repetată a ofrandelor fiecărui trib, iar la sfârșit concluzionează totalul ofrandelor.

[Acestea au fost cele mai frumoase momente ale poporului Israel; ei au stat uniți și Domnul stătea în mijlocul lor.](#) Iar înțelepții au observat și ei spunând:

„Domnul a spus Israelului, în trecut a fost vrăjmășie între Mine și fiii Mei, ură între Mine și fiii Mei, o competiție între Mine și fiii Mei, însă acum, de când s-a construit Tabernacolul, este iubire între Mine și fiii Mei, este pace între Mine și fiii Mei” (BeMidbar Raba 12:1).

[Să ne rugăm, ca și în zilele noastre când, s-a făcut primul pas spre construirea Templului prin redobândirea pământului, să avem un început de pace între noi și Domnul Dumnezeu.](#)

Pericopa Naso - Nazireu - sfânt sau păcătos?

נזיר [anul 5783]

În pericopa Naso învățăm regulile legate de o persoană care își asumă ca prin un angajament să fie cea ce este numit nazireu (Numeri cap. 6). Ca de obicei, există extrem de multe întrebări care nu au răspuns în Tanach și noi trebuie să le deslușim din Toraua Orală. Și haftaraua care a fost aleasă la această pericopă este povestea judecătorului Samson, poate cel mai cunoscut nazireu din istorie.

Termenul „Nazireu” vine de la cuvântul ebraic *nazir* נזיר, care înseamnă „consacrat” sau „pus deoparte”. Nazireu este un bărbat sau o femeie care și-a asumat unele interdicții. Principalele interdicții ale nazireilor sunt: este interzis să bea vin sau să mănânce struguri, este interzis să se tundă și să-și bărbiească părul și barba și să se impurifice de la mort. De obicei perioada de nazireu este precisă și exactă, dar există și unele feluri puțin diferite, cum ar fi nazireu pe viață. Cei mai cunoscuți nazirei evrei au fost: Samson și Samuel.

În cartea „Hahinuch” (החינוך o carte despre cele 613 mișvot din sec. 13) scrie că motivul acestor interdicții este să-l facă pe om ca el să-l slujească mai bine pe Dumnezeu fără ca viciile materiale să intervină. De aceea nazireul trebuie să se abțină de la băut vinul, care reprezintă plăcerile lumii; de asemenea trebuie să-și lase părul să-i crească, fiindcă și creșterea părului lung simbolizează învingerea dorinței de frumusețe și estetică. Îndepărtarea de la impuritatea mortului vine pentru că impuritatea aduce la slăbirea forței mentale, iar o persoană care vrea să slujească pe Dumnezeu în întregime, ar face bine să-și păstreze puritatea.

Nu este scris în Tora deslușit de ce cineva și-ar asuma interdicțiile de nazireu. Însă Hazal, adică înțelepții, se ocupă de această întrebare în tractatul Nazir. Ei fac legătura între cazul *sota* סוטה - deviere și *nazir* נזיר - nazireu. Regula de a se abține de la băut vin este în legătură cu cazul *sota*, fiindcă aduce la o deviere de la normă. Adică abținerea ne ajută să ne păstrăm demnitatea. În Talmud scrie: „Oricine vede un deviat (*sota*) în depravare va pune deoparte vinul”, ca să nu ajungă să păcătuiască.

O altă întrebare este care trebuie să fie atitudinea noastră față de nazireu. Pare că în Tanach atitudinea este pozitivă. Profetul Amos când vrea să descrie avantajele poporului evreu spune: „Pe unii dintre fiii voștri i-am ridicat ca profeți și pe unii dintre băieții voștri ca nazirei” (Amos 2:11). În cartea Plângeri, când autorul descrie măreția Ierusalimului spune: „Nazireii, ei erau mai puri decât zăpada, erau mai albi decât laptele” (Plângeri 4:7).

Spre deosebire de aceasta, înțelepții din Toraua Orală sunt într-o divergență față de nazirei. În Talmud părerea este că nazireul este unul care a păcătuit. Cauza este că el și-a interzis lucruri care sunt permise de obicei. Așa se explică faptul că la sfârșitul perioadei de nazireu, persoana trebuia să aducă la templu o jertfă specială: „Iată legea cu privire la nazireu, în ziua în care se împlinesc zilele nazireatului său, el să fie adus la intrarea cortului întâlnirii și să-i prezinte lui Dumnezeu ca ofrandă un berbec tânăr ... apoi preotul să le prezinte înaintea lui Dumnezeu și să jertfească ofranda pentru păcat a nazireului și ofranda lui arsă”. (Numere 6:13-14, 16).

Talmudul întreabă de ce un nazireu care s-a obligat de la sine să-și asume unele interdicții, trebuie să se căiască? Cu ce a păcătuit el? Una din părerile din Talmud este faptul că el s-a abținut de la plăcerea de a bea vin este chiar el un păcat.

Spre deosebire de Talmud, midrașul îl laudă pe nazireu și îl consideră „sfânt”. Dar adevărul este că nu există nicio divergență între cele două surse. Dacă cineva decide să fie nazireu pentru Dumnezeu, ca să-l slujească pe Domnul fără stânjenire trupească și așa el se află pe o treaptă spirituală care să-i permită aceasta – atunci el se numește „sfânt”. Însă dacă nazireatul este mai înalt decât nivelul persoanei, iar primirea lui doar îl întristează fără să-l ridice la nivelul dorit, sau dacă nazireatul nu se face pentru Dumnezeu ci ca să se laude în fața altora, așa un nazireu este considerat păcătos.

Cineva poate fi nazireu doar în Ereț Israel și nu în diaspora din cauza impurității locului. Cine a făcut făgăduința în străinătate, este amendat și obligat să facă aliya în Israel și să-și împlinească nazireatul după numărul zilelor la care s-a obligat. Iată o poveste din Talmud, tractatul Nazir 19:b: „Un eveniment despre regina Heleni (Helena din Adiabene, convertită la iudaism, 30 e.n.) care a spus când a plecat fiul ei la război, că dacă se va întoarce cu bine voi fi nazireată șapte ani. După ce el s-a întors cu bine ea a fost șapte ani nazireată. După ce a venit să stea în Israel și s-a dus să aducă o jertfă, Casa lui Hilel a obligat-o să mai fie nazireată șapte ani”. Cu alte cuvinte, anii în care a fost în străinătate nu sunt luate în calcul.

Practica nazireatului este legată și de misterul folosirii termenului „Nazarinean” în Noul Testament. Apostolul Luca era conștient că vinul era interzis în nazireatul evreiesc, căci îngerul care vestește nașterea lui Ioan Botezătorul prezice că „mare va fi el înaintea Domnului nici vin și nici băutură tare nu va bea” (Luca 1:15). Luca menționează totodată că la venirea sa la Ierusalim, Pavel a fost îndemnat să evite ostilitatea evreilor de acolo asumându-și interdicțiile de nazireu (Fapte 21:20-24).

Concluzia trasă poate fi că această practică a fost menținută până la distrugerea celui de al doilea templu. Deja înainte, mulți dintre înțelepții perioadei celui de al doilea templu s-au împotrivit nazireatului văzând între acești nazirei mulți care nu o practicau cinstit și devotat din plină credință.

Pericopa Naso - Președinți נשיאים nesiiim [anul 5780]

În primele două pericope ale cărții Numeri, care pot fi considerate a fi una, sunt două teme principale. Prima este descrierea detaliată a muncilor Leviților și numărătoarea lor. A doua temă este cea cu care începe cartea BeMidbar/Numeri: numirea personală a fiecărui președinte de trib. Iar pericopa Naso se încheie cu o descriere lungă și amănunțită a donațiilor personale ale fiecărui președinte, în numele tribului său, la inaugurarea Tabernacolului. Descrierea este atât de lungă încât cuprinde 88 de versete din cele 176 ale acestei pericope, care este cea mai lungă pericopă din Tora. Aceasta este prima întâlnire personală a cititorilor cu acești președinți. Este adevărat că cititorul a auzit de ei cu câteva ocazii, însă nici odată pe nume (de exemplu Exod 16:22, 34:31). Pe de altă parte, este posibil și că acești președinți amintiți în cartea Șmot/Exod nu sunt aceiași președinți din cartea

Numeri.

Așadar aceasta este prima întâlnire personală a cititorului cu acești președinți din care le aflăm numele lor, caracterul lor, statutul și postul lor: „Și vor fi cu voi câte unul din fiecare trib, fiecare este cap al casei lui părintești. Și acestea sunt numele persoanelor care vor sta cu voi” (Numeri 1:4-5). Aceasta este prima apariție al președinților pe scena lumii doar în luna Iyyar după mai mult de un an de la ieșirea evreilor din Egipt.

Puțin în continuare ei sunt amintiți a doua oară pe numele lor când evreii au staționat după instalarea cortului (întreg cap. 2 din BeMidbar/Numeri). Iar aici, spre sfârșitul pericopei Naso, îi întâlnim a treia oară la inaugurarea altarului din Tabernacol (Numeri 7:1-11). Aici sunt detaliate jertfele și darurile aduse de fiecare dintre ei, iar numele lor este amintit de două ori: înainte și după detaliile jertfelor. Însă aici se pune o mare întrebare: „A fost în ziua în care sfârșise Moise de așezat cortul ...” (Numeri 7:1). Așezarea cortului a început în Nisan și s-a terminat după o lună, în Iyyar. Noi știm că inaugurarea cortului s-a petrecut de Roș Hodeș (prima zi) a lunii Nisan : „Și a fost în luna întâi (Nisan), în anul al doilea, la întâi ale lunii, cortul a fost așezat” (Exod 40:17). Acest lucru înseamnă că președinții au apărut pe scena istoriei cu o lună înainte de numirea lor în luna Iyyar, după cum reiese din Numeri 1:4-5. Întrebarea care se pune este de ce porunca numirii președinților a fost dată doar în luna Iyyar? Tot poporul îi cunoaște deja pe „Acești oameni care fuseseră numiți pe nume” (Numeri 1:17) în funcția lor de președinți. Ne este scris că atunci a fost inaugurat altarul „Acesta a fost darul pentru dedicarea altarului” (Numeri 7:84).

Vom da aici doar o singură explicație posibilă. Aici este vorba de numiri într-un post cu multiple atribuții. În aceea perioadă, poporul evreu era într-un proces de organizare și pregătire pentru intrarea în țară după patru criterii:

1. **Social** – prin autoritatea executivă: Moise, Aaron, președinții și bătrânii.
2. **Juridic** – prin autoritatea juridică: Moise, căpetenii peste o mie, căpetenii peste o sută etc.
3. **Ritual** – prin Moise, Aaron și fiii lui cu ajutorul Leviților. În pericopa noastră se adaugă și președinții care au adus daruri și jertfe la inaugurarea altarului ca reprezentanți ale triburilor.
4. **Militar** – prin Iosua, o singură dată în războiul cu Amalek cu un an în urmă și acum prin președinți.

Cu douăzeci de zile înainte de ieșirea evreilor din zona muntelui Sinai, președinții primesc sarcina de a pregăti cucerirea țării. Până atunci ei erau căpetenii, un fel de prefecti, ale marii comunități de cel puțin o sută de mii de oameni. Dacă fiecare trib avea cam cincizeci de mii de bărbați adulți, atunci adăugând pe femei și copiii ajungem la cel puțin o sută de mii. De Roș Hodeș Iyyar ei sunt numiți și ca un fel de comandanți ale trupelor fiecărui trib. Atunci era vorba să se intre în țară în câteva luni, dacă nu venea puțin după aceea evenimentul tragic al iscoadelor. Despre aceasta numire învățăm din nenumărate versete și mai ales din folosirea cuvântului ebraic *țava*, צבא armată, oștire în diferite versete. De aici reiese că numirea din luna Nisan este una de ritual și poate și socială. Cea de a doua din luna Iyyar care apare în legătură cu recensământul care nu este unul demografic, ci unul militar pentru pregătire la război, este unul militar.

Această numire dublă apare puțin cam ciudată, luând în considerație că nu orice om de stat are în același timp abilități militare. Din această cauză această nominalizare este probabil amintită la începutul cărții Numeri. Acesta este momentul de apogeu al puterii acestor președinți. După aceea a venit căderea. În cel puțin unul din cele două provocări care au venit imediat după această numire, președinții au eșuat. Probabil din cauza poverii enorme care era pe umerii lor din cauza celor două sarcini, nu au mai avut putere să-l susțină pe Moise în cele două situații de criză. Prima a fost la Kivrot Hataava קִיבְרוֹת הַתַּאֲוָה (mormintele de lăcomie/viciu) (Numeri 11:34-35). Aici Moșe însuși spune că nu are sprijin: „Nu pot să port singur tot poporul acesta, pentru că este prea greu pentru mine. Și dacă faci așa cu mine omoară-mă” (Numeri 11:14-15). Singur? Unde sunt președinții? Este clar că Moise era singur, iar Domnul i-a răspuns imediat: „Strânge-mi șaptezeci de inși dintre bătrânii lui Israel pe care-i cunoști că sunt bătrâni ai poporului și supraveghetori printre ei ... și voi coborî și voi lua din duhul care este peste tine și-l voi pune peste ei și vor purta povara poporului și n-o vei purta singur” (Numeri 11:16-17).

O dovadă și mai clară la eșecul președinților este identitatea iscoadelor. Imediat după criza de la mormintele de viciu sunt trimiși cele 12 iscoade: „Să trimiteți o persoană din fiecare trib a părinților lor, fiecare președinte între ei. Și Moise i-a trimis ... după porunca lui HAȘEM, toți erau inși căpetenii ai fiilor lui Israel” (Numeri 13:2-3). Dacă aici

cuvântul „căpetenii” se referă la președinții triburilor, după numele care apar în versetele 4-15, reiese că președinții au fost schimbați. Asta fiindcă apar alte nume. Iar dacă acest cuvânt se referă la casele părinților (vezi la Leviți Numeri 3:32) și atunci este clar că după eșecul lor, președinții triburilor au fost schimbați cu căpeteniile caselor părinților, care au eșuat la rândul lor, în afară de cei doi: Iehoșua și Calev.

Încă o dovadă la eșecul președinților este dispariția lor din Tora după evenimentul de la mormintele de viciu. Aceasta este una dintre căile folosite în Tora pentru a camufla eșecuri, lăsând doar indicii. Această metodă ne poate explica și faptul că eșecul lor nu este menționat în Tora.

O ultimă întrebare care se pune, este cum de Domnul i-a ales cu scurt timp înainte? Un răspuns parțial putem găsi în eșecuri asemănătoare de aleși, ca alegerea celor doi fii a lui Aaron, Nadav și Avihu, să se urce pe munte împreună cu 70 de bătrâni și nu a lui Elazar și Itamar (Exod 24:1, 9). Și alegerea lui Șaul ca rege este un exemplu asemănător.

Din toate acestea putem învăța că chiar dacă cei buni sunt aleși la putere, pot și ei să eșueze. Iar dacă acest lucru se întâmplă, întotdeauna li se vor găsi înlocuitori.

Pericopa Pinhas - „Fiii lui ...”, „Ficele lui ...” și semnificația lor [anul 5780]

Pericopa Pinhas este a doua în lungime după pericopa Naso și este pe numele unui personaj controversat al cărui acțiune se petrece în fond în pericopa anterioară, Balak. Printre altele, în această pericopă găsim amănunte despre cel puțin patru fii sau fiice renumiți sau părinții lor sunt renumiți. Despre ficele lui Țlofhad, renumite datorită lor însuși am scris deja. Astăzi vom învăța despre ceilalți fii din această pericopă. Unele povești sunt pentru mai bine, iar altele pentru mai rău.

1. Fiii lui Korah (Core)

În această pericopă, în cadrul pregătirilor pentru intrarea în țară, se derulează un recensământ în care sunt numărate familiile, triburile etc. Ne este povestit ce li s-a întâmplat de-a lungul vremii. Familia Korah (Core) lipsește și în continuare apare un verset uluitor după care numărătoarea continuă normal. Versetul conține patru cuvinte: „Și fiii lui Korah nu au murit” (Numeri 26:11). Interesant că în unele traduceri apare „Dar fiii lui Korah nu au murit”. Aceasta este o interpretare foarte logică. În orice caz, aici avem o mare problemă: de ce ei nu au murit cu toată ceata și Toraua o amintește în mod explicit? Noi știm că toți cei implicați în această revoltă au murit. Ca dovadă, ficele lui Țlofhad când vin la Moșe să-și ceară moștenirea, îi spun că tatăl lor a murit nu pentru că a fost în ceata lui Korah, ci din alt motiv (Numeri 27:3).

Rași elucidează această enigmă, de ce fiii lui Korah nu au murit: „Ei au fost la început printre conspiratori, însă în timp ce se derula rebeliunea s-au gândit din nou și s-au pocăit. Cu alte cuvinte la început și ei erau printre

conspiratori, dar în timpul rebeliunii, în ultima clipă s-au răzgândit și s-au pocăit și au fugit fără să spună o vorbă. De aici comentatorii învață că dacă greșești în viață, poți întotdeauna să-ți corectezi greșelile, să te pocăiești și să fi iertat. Așa cum ei au rămas în viață.

Acești fiii a lui Korah au un loc special în ritualul nostru. Noi îi amintim o dată pe an într-un moment fascinant: De Roș Hașana, exact înainte de suflarea în *șofar*, noi citim de șapte ori Psalmul 47 care începe cu versetul „Către mai-marele muzicii, un psalm al fiilor lui Korah”. Noi îi amintim în aceste momente solemne și emoționante înainte să auzim *șofarul*, victoria lor asupra răului și alegerea binelui, în aceste momente de pocăință și de încoronare a lui Kadoș Baruch Hu asupra întregii lumi și asupra noastră.

2. Fiii lui Aaron

În timp ce fiii lui Korah nu au murit, fiii lui Aaron, unii dintre ei, au murit: „Și lui Aaron i s-au născut Nadav și Avihu, Elazar și Itamar. Și Nadav și Avihu au murit când au apropiat foc străin în fața Domnului” (Numeri 26:60-61). Cum se poate explica că pe de o parte fiii lui Korah nu au murit, iar fiii lui Aaron au murit? Ca de obicei sunt foarte multe răspunsuri. În primul rând, noi avem libertatea de a alege. Tatăl tău poate fi Korah „cel groaznic”, iar tu te căiești *teșuva* și rămâi în viață. Pe de altă parte, tatăl tău poate fi Aharon „cel care iubește pacea și urmărește pacea” și să mori în timp ce apropii foc străin în fața Domnului, lucru pe care îl poate înfăptui numai cohen hagadol (marele preot). Să ne amintim ce spune marele înțelept Rambam (Maimonides): „Fiecare om are permisiunea următoare: dacă vrea, poate alege calea cea bună în viață și să fie drept, *țadik*; dacă vrea, poate să aleagă drumul cel rău și să fie un rău, jalnic, *rașa*”.

Vom propune încă o explicație posibilă, aflată în versetul următor: „Și a vorbit (Moise) către Korah și către toată ceata sa zicând: Mâine dimineața Dumnezeu va arăta cine este a Lui și cine este „sfânt” și-l va apropia de El, și pe cel pe care îl va alege îl va apropia de El” (Numeri 16:5). Comentatorii spun că Moise le-a propus să nu se pripească, ci „să doarmă” pe ideea lor și în zori să ia hotărârea. Câteodată dormi o noapte și dimineața ți se mai limpezește mintea și gândirea. Într-adevăr, fiii lui Korah și-au băgat mințile în cap și s-au răzgândit. Fiii lui Aharon nu au avut răbdare să aștepte și să se gândească. Ei intenționau să-i moștenească pe Moșe și Aharon cât mai repede. Ei s-au năpustit în Templu în grabă și sfârșitul a fost ca atare.

3. Fiii lui Moise

Spre deosebire de fiii pe care i-am amintit până acum, este greu de găsit expresia „fiii lui Moise”. Ei nu ocupă un loc important în derularea evenimentelor. Imediat după povestea fetelor lui Țlofhad, Moșe hotărăște să numească un succesor. În legătură cu asta, midrașul ne aduce o poveste extraordinară: „După ce fetele lui Țlofhad și-au moștenit tatăl, Moșe și-a spus că el are nevoie ca băieții lui să-l moștenească și să-l succedă. Hakadoș Baruch Hu i-a spus: fiii tăi au stat degeaba și nu au învățat Tora. Ieșușua te-a slujit și te-a onorat. Cu toate acestea el se scula cu noaptea în cap și se culca în toiul nopții ca să apuce să facă tot. El este cel căruia i se cuvine să slujească pe Israel”. Cu alte cuvinte, fiii lui Moșe nu îl vor succeda. Nici Pinhas din pericopa noastră nu îl va succeda pe Moșe și nici fiii lui Korah care au făcut *Teșuva*, căință și bineînțeles nici fiii lui Aaron. Toți sunt din familia lui, rude cu el. Cel care îl va succeda este cu totul altcineva și anume „fiul lui Nun”. Cine este Nun? Nu știm fiindcă el nu este amintit în Tora. Este clar însă că el l-a crescut pe Ieșușua fiind tatăl lui. Atunci de ce a fost ales Ieșușua? Nu din pricina că el este „fiul lui” ci fiindcă el este „elevul lui”. El a aranjat mese și scaune (pentru a învăța), el a învățat de la Moise zi și noapte, el s-a concentrat pe învățătura lui și a trăit în jurul lui. Era de așteptat să vină porunca: „Și Domnul i-a zis lui Moise: Ia pe Ieșușua, fiul lui Nun, un bărbat în care este spirit, *ruah*, și contează (pune mâna) pe el” (Numeri 27:18).

Ceea ce contează în lumea asta sunt spiritul, sufletul, apropierea de Dumnezeu și învățătura pe care El ne-o dă prin diferiții înțelepți.

Observații

Ce învățăm din aceste detalii mici ascunse între rânduri. În primul rând fiecare dintre noi are permisiunea și dreptul de a alege între bine și rău și fiecare va fi judecat după alegerea lui și după faptele lui și în nici un caz nu după

părinții lui sau după greșeli pe care le-a comis în trecut.

În al doilea rând apartenența la o familie nu-ți dă drepturi automate de a moșteni privilegiile puterii. Contează sufletul omului, credința lui și mai ales învățătura lui. Dacă fiii unui mare lider, chiar cel mai mare, n-au învățat nimic și nu au făcut nici o dată ceva ca să lucreze și să producă, ei nu vor avea parte de nici o șansă să moștenească pe părinți.

Și la drepturi toți sunt egali, bărbați și femei, săraci și bogați, privilegiați și anonimi. Fetele lui Țlofhad au același drepturi ca și fiii lui Aaron sau a lui Moise.

Pericopa Pinhas - Kozbi Bat Țur כּוּזְבִי בַת Țוּר [anul 5781]

La sfârșitul pericopei Balak se petrece un eveniment îngrozitor și în același timp cutremurător. După ce Bil'am (Balaam) încearcă să-i blesteme pe evrei dar îi binecuvântează, iar Balak fierbe de nervi din cauza eșecului, după ce fiecare merge pe drumul lui, evreii încep să se curvească cu fetele moabite, iar ele îi îndeamnă să se roage la idolii lor. De ce nu?! Hakadoș Baruch Hu este foarte supărat, iar Moise, în numele lui, îndeamnă căpeteniile poporului să-i omoare pe vinovați. O persoană din Israel se culcă cu o fată midianită în public, în fața poporului și a lui Moșe. Atunci sare din mijlocul obștei un *cohen* (preot), Pinhas fiul lui Elazar și nepotul lui Avraham, ia o lance și îi ucide pe amândoi.

Doar la începutul pericopei Pinhas aflăm despre cine este vorba. Este vorba despre o midianită, ne evreică despre care nu știm aproape nimic din Tora, dar aflăm multe detalii din Talmud, comentatori și midraș.

Un lucru care este diferit de majoritatea personajelor feminine care au o apariție fulgerătoare este că noi îi știm numele și originea. Vom explica la început sensul numelui care, după cum știm, este extrem de important în scrierile evreiești și în credința iudaică în general. Dar înainte de toate, să ne amintim de originea ei. Iar aceasta apare chiar în Tora: „Numele femeii midianite ucise era Kozbi, fiica lui Țur; acesta era căpetenie a unui neam, a unei case părintești, în Midian” (Numeri 25:15). Ca să ne amintim cine sunt acești midianiți, trebuie să ne întoarcem la Avraham, care la ani după ce i-a murit iubita soție Sara, citim deodată că se recăsătorește: „Avraham și-a mai luat o femeie/soție al cărei nume era Ketura. Ea i-a născut lui pe Zimran, pe Ioșan, pe Medan, pe Midian, pe Ișbaq și pe Șuah” (Geneza 25:1-2). Așadar Midian este unul din fiii lui Avraham, fiind frate vitreg cu Isaac. Cu alte cuvinte acești fiii a lui Ketura și neamurile lor sunt cei mai apropiați de evrei. Mai apropiați decât Amon și Moav care sunt veri cu Ițhak. După Halacha ei sunt obligați la Mila (circumcizie) și la încă câteva mișvoturi pe care le-a primit Avraham. Midrașul ne povestește că Qetura este în fond Hagar pe care Avraham o alungase după cererea Sarei, iar Isaac s-a dus s-o caute ca să-i fie soție. El a sosit acasă cu ea exact în momentul în care a ajuns Rebeca călărind pe cămilă. Când Rebeca i-a văzut pe cei doi, a căzut de pe animal: „Iar Rebeca, ridicându-și ochii, l-a zărit

pe Isaac și a căzut de pe cămilă” (Geneza 24:64). Aceasta este povestea lui Ketura în midraș.

Despre numele lui Kozbi, sunt propuneri multe la diferiți interpreți. Din punct de vedere științific, fiind midianită s-ar putea ca numele ei să rezulte din limba acadiană (asiriană și babiloniană) de care sunt mai apropiați Midian. În această limbă, rădăcina cuvântului, KZV/B, înseamnă fertilitate. Poate fi o aluzie atât la misiunea ei, cât și la mijloacele de care se folosește ca să o îndeplinească. Însă comentatorii evrei se referă la această rădăcină a cuvântului în sensul ei din limba ebraică și din limba aramaică. În ambele, KZV/B înseamnă minciună. Mulți explică numele acesta fiindcă ea l-a mințit pe tatăl ei care era o mare căpetenie a unei ramuri din Midian când a mers ca voluntară la această misiune de a se împotrivi conducerii lui Moșe. Ea, o prințesă străină a venit să găsească o personalitate de rang înalt cu care să provoace un act neobișnuit de provocare de desfrâu, de dezmaț. Așa l-a găsit pe Zimri Ben Salu, președintele tribului Simeon, care se împotriva conducerii lui Moise.

În Talmud, Kozbi apare pur și simplu o curvă ordinară. În tractatul Sanhedrin 82:b, marele înțelept Rav Șeșet ne spune că numele ei era Șvilna Bat Țur, iar numele de Kozbi l-a primit mai târziu fiindcă și-a mințit tatăl. În același tractat mai încolo ni se spune că acest nume de Șvilna a devenit un nume comun pentru curve. Tot acolo în Sanhedrin este scris că deja mama ei era o curvă, așa că ea este *Zona Bat Zona* זונה בת זונה, o curvă fiica unei curve.

Vom încheia cu o poveste scurtă despre Kozbi, din midrașul Șmot Raba 33: „Kozbi i-a spus lui Zimri: eu nu ascult decât pe cel mai mare (în grad), iar el este bineînțeles Moise, șeful tău. Zimri i-a spus: Și eu sunt șeful tribului meu și mai mult decât atât, tribul meu (Simeon) este mai mare decât tribul lui (Levi) eu sunt al doilea în ordinea nașterii (fiilor lui Iacov) pe când el este al treilea. Ea l-a luat pe Zimri de mână și a trecut cu el în mijlocul întregului popor după cum este scris: „Și iată unul din fiii lui Israel a venit și a înfățișat-o fraților săi pe o midianită, sub ochii lui Moșe și sub ochii întregii adunări a fiilor lui Israel, pe când plângeau ei la intrarea Cortului Întâlnirii” (Numeri 25:6). În același moment a ripostat Pinhas: „Nu este nici o persoană care să-i omoare și să moară? Unde sunt leii, Pui de leu, Iuda?”.

Am învățat încă o poveste minoră în care o personalitate importantă încearcă să-l provoace pe Moșe prin fapte de destrăbălare și umilință. Însă așa cum vedem de obicei, de exemplu gloata lui Korah/ Core, o femeie este cea care îl conduce la moarte. Ei sunt omorâți de o singură lovitură de lance care i-a străpuns, după midraș, pe ambii din aceeași lovitură. [Această lovitură rară dovedește că acesta era voința Domnului.](#)

Pericopa Pinhas - Personalitatea specială a fetelor lui Țlofhad [anul 5779]

Unul dintre evenimentele extraordinare pe care le relatează această pericopă este povestea fetelor lui Țlofhad. Această emoționantă poveste este strâns legată de evenimentele din jurul recensământului lui Bnei Israel, făcut înaintea împărțirii între triburi a pământului țării. Imediat după împărțire începe povestea fetelor:

„Atunci au venit fetele lui Țlofhad fiul lui Hefer fiul lui Gilad fiul lui Mahir din neamul lui Menashe fiul lui Iosef și acestea sunt numele fiicelor lui: Mahla, Noa, Hogla, Milca și Tirța. Și au stat înaintea lui Moise, a lui Elazar preotul, înaintea căpeteniilor și înaintea întregii obști, la ușa Cortului Adunării, și au zis: „Tatăl nostru a murit în pustie; el n-a fost din adunarea care s-a ridicat împotriva lui HAȘEM cu adunarea lui Korach ci a murit pentru păcatul său și fii n-a avut. De ce să piară numele tatălui nostru din neamul lui, pentru că n-are fii? Dă-ne nouă moșie între frații tatălui nostru!” Și a adus Moise cererea lor în fața Domnului”. (Numeri 27:1-5).

Fetele lui Țlofhad cer în fond pământul care li se cuvine de la împărțirea țării, fiindcă tatăl lor n-a avut băieți care să-l moștenească.

În primul rând este important să știm cine era Țlofhad, fiindcă în Tora nu apare nimic despre el. Talmudul, în tratatul Șabat 96b ne oferă două imagini ale acestui personaj.

Prima este a lui Rabi Akiva care ne spune că Țlofhad era așa numitul „adunător de vreascuri de Șabat” (pericopa Șlah), care a fost omorât din porunca lui Hașem. Pe de altă parte, Rabi Yehuda Ben Batira ne spune că el era unul dintre cei care s-au urcat pe vârful muntelui - Maapilim (Numeri 14), după comiterea așa numitului „păcat al iscoadelor”, cu toate că li s-a spus să nu se urce.

Este foarte interesant că principala cerință a fetelor vizavi de nedreptatea în ceea ce privește împărțirea pământului țării apare în versetul 4:

„De ce să piară numele tatălui nostru din neamul lui, pentru că n-are fii? Dă-ne nouă moșie între frații tatălui nostru!”

Ele contestă foarte clar ceea ce cred că li se cuvine, considerând că este nedrept, fiindcă tatăl lor nu a avut băieți, să nu li se dea o proprietate ca la toată lumea. Dar trebuie să fim atenți la versetul 3 dinainte în care fetele mai spun ceva: „Tatăl nostru a murit în pustie; el n-a fost din adunarea care s-a ridicat împotriva Domnului cu adunarea lui Korach (Core) ci a murit pentru păcatul său și fii n-a avut”. De ce aveau fetele nevoie să spună că tatăl lor n-a murit din cauza păcatului lui Korah și adunarea lui, ci a murit din păcat personal. Rași ne explică că fetele au avut nevoie de acest argument ca să spună că Țlofhad a murit comițând un păcat care l-a afectat personal, dar fără să-i facă și pe alții să păcătuiască, precum au făcut cei din neamul Korah. Ca atare, și din acest motiv li se cuvine să solicite o proprietate.

De la Rași este clar de ce fetele aveau nevoie de comparația cu Korah, dar întrebarea încă rămâne: de ce cu Korah și nu cu alții care și ei au păcătuțit și i-au făcut și pe alții să păcătuiască, cum ar fi de exemplu „păcatul vițelului” sau „păcatul iscoadelor”.

Ramban (Nachmanide) ne explică clar că fetelor le era frică că Moise îi urăște în mod special pe Korah și pe cei din

adunarea lor, fiindcă ei, mai mult decât toți ceilalți păcătoși din deșert s-au răzvrătit împotriva lui Moșe personal și împotriva conducerii lui. Din această cauză era așa de important să dovedească că tatăl lor nu a făcut parte din gașca lui Korah.

Putem să aducem încă o dovadă la acest comentariu din Tora. În Numeri 26, verseturile 50-51 Tora enumeră detaliat numele tuturor familiilor aparținând triburilor fiilor lui Israel. Pe lista asta sunt numai două excepții. Prima în verseturi 9-11 unde sunt menționați Datan și Aviram și fii lui Korah care nu au murit. A doua în versetul 33 în care sunt menționate fetele lui Țlofhad.

Întrebarea este de ce Tora face o excepție în lista asta precisă cu două povești, una despre Korah și a doua cu fetele lui Țlofhad? Este vreo legătură între cele două evenimente? Cu ajutorul comentariului lui Ramban noi descoperim faptul că cele două evenimente nu au fost conjugate din întâmplare, și că ele întăresc spusele fetelor lui Moșe. Este o deosebire fundamentală între Korah și Țlofhad. Korah a murit comițând păcatul de a face și pe alții să păcătuiască, în timp ce Țlofhad a murit din cauza păcatului personal.

Lucrurile astea se explică precis din versetul care prezintă cererile fetelor Tatăl nostru nu a făcut parte dintre oamenii lui Korah, al căror păcat a fost cu mult mai mare decât al lui, și de aceea n-au primit proprietate. Tatăl nostru a murit păcătuind personal, fără să-i afecteze în nici un fel pe alții. Fiii lui Korah n-au primit pământ chiar dacă, conform tradiției, acesta se cuvine numai bărbaților. Chiar dacă tradiția ne dezavantajează, faptul că vina tatălui nostru este mult mai mică și împrejurarea că el n-a avut fii, ci doar fiice, moștenirea ni se cuvine și nouă care suntem femei.

[Această desfășurare a evenimentelor dezvăluie personalitatea extraordinară a fetelor lui Țlofhad, adevărate și surprinzătoare promotoare ale mișcării feministe în zorii istoriei, atunci când asemenea idei erau extrem de dificil să fie acceptate.](#)

Pericopa Pinhas - Recensămintele în Tanach [anul 5782]

În această pericopă se organizează ultimul recensământ al evreilor în pustiu, după aproape 40 de ani de peregrinare în ajunul intrării în Ereț Israel. În această lungă perioadă au avut loc câteva recensăminte. În cartea Exod, în pericopa "Ki tisa" se dau instrucțiuni pentru organizarea unui recensământ: „Când vei face numărătoarea fiilor lui Israel, să dea fiecare lui Adonai răscumpărare pentru sine când îi vei număra, ca să nu fie între ei vreo nenorocire când îi vei număra” (Exod 30:12). Cu alte cuvinte, când vei face să știi numărul fiilor lui Israel, să nu-i

numeri pe capete, ci să doneze fiecare câte o jumătate de Şekel și prin numărarea lor vei ştii numărul evreilor. Raşi ne explică aici că recensământul cu ajutorul monedelor vine ca să apare poporul „fiindcă în numărătoarea oamenilor este *ayin hara* עין הרע „privire care deoache, după cum s-a întâmplat în zilele regelui David”. El se referă la evenimentul din 2Samuel 24 în care David porunceşte să se facă o numărătoare a poporului pe capete, iar pedeapsa nu a întârziat să vină: 70.000 de oameni au murit până când David i-a cerut Domnului ca el să fie pedepsit. Până la urmă, după ce regele a îndeplinit poruncile Domnului, el și poporul au fost iertați.

Cei care sunt numărați la aceste recensăminte sunt bărbații de la 20 de ani în sus, care sunt recrutați în armată (vezi articolul meu despre acest subiect în Pericopa BeMidbar). Mai putem adăuga aici la acel articol că la vârsta aceasta oamenii sunt într-o formă fizică excelentă, după cum ni se spune în „Pirkei Avot 5:24 „La 20 de ani - la urmărire/la meserie”. În afară de asta, aceasta este vârsta de la care începe să se aplice pedepsirea divină.

Ultima instrucțiune se referă la soarta banilor care se folosesc la numărătoare: „Să iei argintul împăcării de la fiii lui Israel și să-l dai pentru slujba Cortului Întâlnirii și să le fie fiilor lui Israel spre pomenire în fața lui Adonai ca să se facă împăcare pentru sufletele voastre” (Şmot/Exod 30:16). Acești bani traduși corect „argintul împăcării/izbăvirii” se numește în ebraică *kesef kipurim* כסף כיפורים al cărui scop este munca din Templu. De aici noi învățăm că este o „mițva pentru generații” מצווה לדורות.

Recensămintele

În midraşul BeMidbar Raba 20:19 se caută cauze la atât de multe recensăminte: când au ieşit din Egipt s-au numărat, după vişelul de aur au numărat ca să ştie câți au rămas (Exod 38:26), pe 1 Nisan a fost inaugurat Mişkanul, Tabernaculul (Exod 40:17) și pe 1 Iyyar s-au numărat din nou (Numeri 1:2).

Scopul primului recensământ din cartea BeMidbar/Numeri a fost probabil ca să se ştie numărul de luptători din fiecare trib, ca poporul evreu să poată să se organizeze mai bine pentru războaiele pe care le va avea după intrarea în țară. Aceasta este și explicația lui Sferno (Italia, sec. 15-16). Ramban (Nahmanides, Spania, sec. 13) spune în comentariul său la Numeri 1:48: „Nu ştiu ce rost are această mițva poruncită de Dumnezeu ... poate să le spună ce *hesed* (îndurare) a făcut cu ei, care au plecat în Egipt doar 70, iar acum sunt ca firele de nisip ale mării, atâtția și atâtția la vârsta de 20 de ani”. Dar în continuare el adaugă: „Moşe și preşedinții trebuiau să ştie câți recruți apți la război au, fiindcă Toraua nu se bazează pe minuni cum ar fi „unul urmăreşte/goneşte o mie”.

În instrucțiuni la acest recensământ se spune (o traducere aproximativă): „iar aceia s-au trecut după spițe, pe familiile lor și pe casele părinților lor” (Numeri 1:18). Raşi ne explică aici: „Aduceți cărțile genealogice și oraşele lor natale ca fiecare să apară după proveniența lui”. Cu alte cuvinte, fiecare să-și păstreze apartenența la tribul lui.

În acest recensământ nu s-au numărat Leviții din pricină că ei nu erau luați la armată. Mai târziu, Moşe a primit poruncă să fie numărați separat, fiindcă după cum ne spune Raşi la Numeri 1:49: „Și legiunea regelui trebuie numărată separat”. Cauza că și Leviții vor trebui să fie numărați mai târziu este că Hakadoş Baruch Hu anticipează că fiii lui Israel de peste 20 de ani vor muri în pustiu, iar Leviții care nu au păcătuit la vişelul de aur nu trebuie să moară împreună cu ei.

Ultimul recensământ apare în pericopa noastră, când poporul Israel se află la Şitim, în ajunul intrării în țară. După sfatul lui Bil'am, fetele lui Moav i-au invitat pe evrei să se închine la zeii lor „... poporul a mâncat și s-a închinat dumnezeilor lor (BeMidbar/Numeri 25:2). Adonai l-a poruncit pe Moşe să spânzure căpeteniile poporului la lumina soarelui. Din această cauză, a izbucnit o epidemie (Numeri 25:1-9). Datorită acțiunii rapide a lui Pinhas, Adonai a oprit epidemia. Atunci din nou Moşe și Elazar/Eleazar au primit porunca să numere poporul, de la vârsta de 20 de ani în sus, apți pentru armată (Numeri 26:2). Comentatorul Hizkuni (Franța, sec. 13) ne învață că era nevoie de încă un recensământ pentru principiul de împărțire a țării pe baza măsurii triburilor.

Recensământul regelui David

După cum am învățat din instrucțiunile din pericopa „Ki Tisa”, este interzis numărarea oamenilor în mod direct și la fel este interzis să se facă recensăminte inutile, fără rost. Regele David i-a comandat la un moment dat

comandantului armatei, Yoav Ben Țruia, să organizeze un recensământ în toată țara, în „2Samuel 24:1-6: „... înregistrați poporul ca să știu numărul poporului” (2Samuel 24:2). Yoav încearcă să schimbe idea eronată a regelui și-i spune: „Domnul să înmulțească poporul de 100 de ori ... și domnul meu regele de ce vrea să facă așa ceva?” (2Samuel 24:3).

Despre acest recensământ este scris în midrașul „BeMidbar Raba” 2:17: „Rabi Eliezer în numele lui Iose Ben Zimra spune: Când timp poporul Israel a fost numărat cu rost, nu a lipsit nimeni (nu a fost lovit), iar când au fost numărați fără rost au lipsit (au fost loviți). Ei au fost numărați cu rost pe vremea lui Moșe, când au ieșit cu drapelele și la împărțirea țării, iar fără rost pe vremea lui David. După 9 luni și 10 zile s-au întors recenzorii la Ierusalim și i-au predat regelui rezultatele recensământului. Însă atunci „Dar inima lui David a fost lovită de remușcări după ce a numărat poporul. Atunci David i-a spus lui Adonai: Am păcătuțit foarte mult făcând lucrul acesta. Acum Adonai, te rog iartă nelegiuirea slujitorului tău, căci am făcut o mare prostie” (2Samuel 24:10). Dumnezeu i-a ascultat cererea și l-a trimis pe profetul Gad ca să-i propună la alegere una din trei pedepse. Marele comentator Ramban (Nahmanides) dă două cauze la furia Domnului. Prima, recensământul a fost fără rost, după cum citim în midraș. Al doilea, s-ar putea că David a ordonat să fie numărați toți cei de 13 ani în sus și nu de la 20 de ani cum scrie în Tora. Cu alte cuvinte, David a greșit și că a ținut recensământul și prin metoda în care l-a făcut, fiindcă în pericopa „Ki tisa” scrie că această mișva este pentru generații.

[Învățăm de aici din nou ca nu cumva să facem mai mult decât avem voie și ni se cere, nici măcar în chestiuni de credință.](#)

Pericopa Șlah - Haftara - Rahav. O prostituată care a salvat poporul evreu [anul 5780]

Rahav Hazona, adică curva Rahav, este un personaj extraordinar, care a fascinat pe HaZaL, înțelepții din Talmud, ca și pe istoricii și personaje din alte religii. Ea este descrisă ca o femeie extrem de frumoasă și în tractatul Meghila 15:a este enumerată printre cele mai frumoase femei din lume: „Patru femei foarte frumoase au fost în lume: Sara, Rahav, Avigail și Ester”. Însă Talmudul nu se mulțumește doar cu această descriere. În continuare vorbește despre felul în care ea se făcea remarcată: „Rahav curvea prin numele ei, Yael prin vocea ei, Avigail prin memoria ei, Michal Bat Șaul prin apariția ei”. Nici această descriere nu le-a fost de ajuns înțelepților și în tractatul Taanit 5:b este o discuție între Rabi Ițhak și Rav Nahman. Primul spune că îi este de ajuns să spună de două ori numele ei, Rahav-Rahav, ca să se ațâțe. Al doilea spune că el rămâne indiferent.

Talmudul în tractatul Zvachim 116:b ne dă o scurtă biografie a vieții ei: „Ea avea zece ani când evreii au ieșit din Egipt. Ea a curvit toți 40 de ani cât Israel a fost în pustiu, după 50 de ani s-a convertit.

Dar acum să vedem ce face ea din momentul în care cele două iscoade bat la ușa ei. În primul rând, un lucru interesant și important de atenție: noi știm numele ei, însă numele iscoadelor ne este necunoscut. Aceasta spre

deosebire de multe femei importante ale căror nume noi nu le știm. De exemplu mama lui Șimșon, Bat leor, fiica lui faraon. Pe de altă parte, numele iscoadelor nu ne sunt cunoscute. Iar acest fapt este spre deosebire de cele 12 iscoade trimise de Moșe a căror nume și poziție le cunoaștem foarte bine. Acest lucru ne indică înaltul statut și marea importanță a lui Rahav față de cel al iscoadelor, care este clar că au fost aleși după alte criterii decât cei 12.

Rahav era o femeie foarte atrăgătoare și ispititoare. Ea locuia pe zidul unui oraș de graniță unde era primul loc înainte de a trece porțile. Probabil ea era cunoscută celor care ajungeau. Așa au „aterizat” și cele două iscoade direct în casa ei înainte de a-și îndeplini misiunea. Într-un midraș ne este povestit că ea își urca clienții cu o frânghie peste zid înainte să ajungă la poartă. Asta din cauză că regele Iericho interzi-se prostituția ca să oprească corupția și tâlhăria care vin cu prostituția odată. Cele două iscoade s-au purtat într-un mod foarte neprofesional. Nu numai că primul lucru pe care l-au făcut era să meargă la o curvă, dar au primit o poruncă clară că misiunea lor este secretă, „în liniște” cum le-a spus Iehoșua. Însă venirea lor s-a aflat imediat și Rahav i-a ascuns în contradicție cu porunca regelui de ai transmite. Acest gest ne amintește de moașele din Egipt, Pua și Șifra, care l-au ascuns pe Moise în ciuda poruncii faraonului (Exod 2:2). În ambele versete este folosit același verb unic în tot TaNaCHul *hitpin* הִצְפִּין tradus „ascunde” și așa mai adăuga „dosi, tăinui”. Acest verb mai înseamnă și „cripta” de unde îi vine porecla lui Iosef Țafnat Paaneah פֶּעֶנָה צַפְנָת „codificator – descifrator”.

În povestea lui Moșe scrie în continuare: „Dar moașele s-au temut de Dumnezeu” (Exod 1:17). Și motivul care o îndeamnă pe Rahav în fața celor două iscoade este una de credință în Dumnezeu (Iosua 2:9-11). Într-un discurs emoționant (Iosua 2:9-11) ea le amintește celor doi despre revelația Domnului la Marea Roșie. Această recunoaștere a Domnului ca fiind Dumnezeul tuturor popoarelor, seamănă cu vorbele lui Rut în fața lui Naomi (Rut 1:16-17). [În tradiția evreiască toate acestea au fost percepute ca un semn la primirea jugului credinței evreiești, la aderarea la poporul și credința evreilor, adică la *ghiur*, גִּיּוּר convertire.](#)

Poate aceasta este cauza pentru care Hazal/înțelepții, înțelepții, au explicat că după ce s-a convertit la vârsta de 50 de ani, ea a făcut o adevărată *tșuva*, תשובה căință. Ea este văzută ca o *țadeket* adevărată, תְּדֵקֶת adică o persoană credincioasă fără cusur. Așa după midraș ea s-a căsătorit cu Iehoșua și printre urmașii lor au fost opt cohanim și opt proroci. Printre numele lor: Ieremia, Hilkiyahu, Baruch, Neria, iar unii adaugă și pe profeta Hulda (2Regi, cap. 22). Midrașul, în Talmud tractatul Avoda Zara 17:a o leagă pe Rahav cu personajul lui Yitro, care a fost preot păgân foarte renumit. Acest fapt este văzut de înțelepți cu mult mai grav decât cei 40 de ani de curvie a lui Rahav. La Rahav este vorba despre un păcat trupesc, pe când la Yitro păcatul este spiritual, care afectează sufletul. Dar căința este identică și ideea este că oricine poate face *tșuva* adevărată. Mai mult decât atât, prin aderarea la popor și la credință și apoi prin alăturare la poporul evreu, la fel ca la Rut și alții, nu numai că păcatele le-au fost iertate, ci ei au dat naștere unor dinastii glorioase și unice ale poporului evreu – din Rut s-a născut David și dinastia lui, iar din Rahav Ieremia, Hulda și alți profeți mari ai poporului evreu.

[Rahav ne învață încă odată că nu contează cât ai păcătuit în viață, Hakadoș Baruch Hu ne dă tuturor, în mod egal, o a doua șansă a ne căi și chiar a deveni personaje importante în istoria poporului evreu.](#)

Pericopa Șlah Lecha - Atenție la respectarea Șabatului [anul 5784]

„Copiii lui Israel erau în deșert și au găsit un om care aduna lemne în ziua de Șabat. Cei care l-au găsit adunând lemne l-au adus la Moise și la Aaron și la întreaga adunare. Și l-au pus sub pază, căci nu era elucidat ce trebuie să-i facă. Și Domnul i-a spus lui Moise, omul să fie negreșit omorât, toată adunarea să îl ucidă cu pietre în afara taberei. Și toată adunarea l-a scos în afara taberei și l-au ucis cu pietre și a murit, precum îl poruncise Domnul lui Moise” (Numeri 15:32-36).

În Talmud tractatul Sanhedrin 41:a scrie: „Cei care l-au găsit, l-au avertizat, însă el nu a încetat să adune, cu toate că l-au văzut și avertizat”. La acestea adaugă Rași: „Deoarece nu s-a elucidat ce o să-i facă – nu știau în ce fel va muri, însă știau că profanatorul Șabatului cu siguranță va fi omorât”.

Din povestea adunătorului de lemne în Șabat noi învățăm despre avantajul uriaș al Șabatului și despre felul în care judecătorii Israelului trebuie să se comporte în legătură cu hotărâri definitive despre oameni.

În legătură cu acest lucru, vom prezenta aici ideile marelui traducător al Tanachului din ebraică în aramaică, Ionatan Ben Uziel (Israel, sec. 1 e.n.):

„Când erau copiii lui Israel în deșert, au auzit de porunca (mițva) de Șabat, Un om din Casa lui Iosef și-a spus, Mă voi duce să „smulg” din copaci (după explicația înțeleptului, acesta nu ar fi același care a mers să adune lemne în ziua de Șabat). Martorii (observatorii) l-au văzut și i-au povestit lui Moise. Iar acesta a cerut Tora de la Domnul, adică învățătură ce să facă (după care lege să-l condamne). În felul acesta pedeapsa se va afla de toată Casa lui Israel. Martorii l-au găsit pe acest om, când el sfâșia și smulgea copacii de Șabat și l-au jertfit după ce l-au avertizat, însă el continua să smulgă. Acesta este unul din cele patru soiuri de judecată pe care le ținea Moise, în procese fiscale era rapid, iar în procese civile administrative era blând și cumpătat. În amândouă el spunea câteodată „n-am auzit”, ca să-i învețe pe viitorii căpetenii din Sanhedrin să fie în procese fiscale rapizi, pe când în procese administrative să fie blânzi și cumpătați. De aceea l-au băgat înainte [pe adunător] la închisoare fiindcă nu era clar în ce fel de proces va fi judecat”.

După câte învățăm de la înțeleptul Ionatan, adunătorul a făcut-o doar „pe degeaba”; el avea intenția să-i învețe pe evrei gravitatea profanării Șabatului. Această idee se află și în midrașul din Tosefta că adunătorul a făcut-o „pe degeaba”, ca să arate cât de importantă este păstrarea Șabatului.

Această explicație poate să elucideze diferența între pedeapsa adunătorului, pe care „l-au ucis cu pietre și a murit” (Numeri 15:36) – „pietre” la plural și pedeapsa hulitorului, despre care scrie „și l-au ucis cu piatră” (Levitic 24:23) – la singular. (În toate traducerile în limba română pe care le-am văzut traducerea este la plural – probabil deoarece nu s-a înțeles semnificația diferenței gramaticale „minore”). Cauza la această diferență este că în ceea ce privește pe adunător nu era o părere unică la poporul evreu despre pedeapsa care i se cuvenea: unii spuneau că i se cuvine o pedeapsă, iar alții credeau că nu trebuie pedepsit deloc, fiindcă el a făcut „pe degeaba”. De aceea scrie „pietre” la plural, deoarece fiecare avea o altă părere. Spre deosebire de hulitor, despre care pedeapsa era acceptată de toți – de aceea este scris „piatră” la singular/

În ciuda faptului că acest caz este singurul din istorie cunoscut în care cineva a fost executat fiindcă nu a respectat

Şabatul, este important să înţelegem că respectarea Şabatului este una din regulile de bază ale iudaismului și încă câteva reguli de bază, cum ar fi ținerea caşrut-ului și menținerea sărbătorilor și a posturilor, alcătuiesc baza și esența existenței evreiești a oricărui evreu, fără de care noi nu ne deosebim deloc de alte credințe.

Pericopa Şlah: „Episoada iscoadelor”, după Tanach și Midraşim [anul 5779]

A trecut un an și ceva de la ieşirea evreilor din Egipt. În acest an s-au petrecut câteva evenimente de mare însemnătate, care au lăsat urme nu numai în existența evreilor, ci a întregii omeniri. În acest răstimp s-au petrecut despărțirea apelor mării (traversarea Mării Roșii), dăruirea celor zece porunci pe muntele Sinai și inaugurarea Cortului-Tabernacol. A venit, de asemenea, timpul împlinirii promisiunii divine dată lui Avraham Avinu în „Legământul dintre Părți” cu HAŞEM *Brit Bein Habetarim* ברית בין הבתרים (Geneza 15:10) de moştenire a țării promise, țara Canaan. Evreii ştia foarte bine că vor fi nevoiți să lupte pentru cucerirea țării, astfel că, pentru a pregăti cum trebuie asediul, au trimis iscoade care să aducă informații utile. Această operațiune s-a terminat însă, din păcate, cu o catastrofă, în urma căreia Bnei Israel, evreii, au fost pedepsiți să continue peregrinările prin pustiu încă 38 de ani. Acest eveniment, cunoscut drept „Episoada iscoadelor”, a devenit unul din cele mai triste, petrecute de 9 BeAv,

[În acest material vom descrie desfășurarea evenimentelor după cele descrise în Tora](#) (pericopa noastră Numeri cap. 13 și Deuteronom cap. 1) [și cele care adaugă informații din diferite midraşim.](#)

Când Bnei Israel au primit porunca să înainteze spre țara promisă, le-a fost frică de incertitudinea care îi aştepta, cu toate că li s-a promis încă din Egipt o „țară în care curge lapte și miere”. În Deuteronom 1:22 scrie: „Să trimitem oameni înaintea noastră ca să ne cerceteze țara și să ne aducă informații despre calea pe care ne vom sui și despre orașele în care vom intra”. Cererea aceasta i-au făcut-o lui Moşe, care la rândul lui a apelat la Kadoş Baruch Hu. El i-a răspuns că Eu nu-ți spun să trimiți sau să nu trimiți. În ziua de 29 a lunii Sivan anul 2449 Moşe a trimis 12 iscoade, câte una din fiecare trib. Ei erau persoane foarte importante și apreciate.

Moşe Rabenu a transmis iscoadelor itinerariul exact pe care trebuie să-l parcurgă, precum și indicații cum să intre prin sudul țării, prin zona numită Neghev și, de acolo, să urce pe munte. Mai trebuie să adune informații despre locuitori, numărul lor și pregătirea lor pentru război. Trebuie să cerceteze felul solului și să aducă mostre de pământ și modele de fructe care erau ușor de adunat, fiind „zilele celor dintâi struguri” (Numeri 13:20).

Iscoadele au pornit la drum, însă foarte repede au început problemele. În fiecare oraş în care au intrat au văzut câte o înmormântare. Este vorba despre o minune pe care a făcut-o HAŞEM ca să abată atenția oamenilor de la străinii care se învârtesc prin oraş. Dar ei au înţeles asta într-un mod greşit, spunând că aceasta este o țară „care îi mănâncă pe locuitorii ei” (Numeri 13:32). Și, ca sperietura să fie completă, au întâlnit și nişte uriaşi, faţă de care s-au simţit ca nişte neînsemnate furnici (Numeri 13:32). Aşa au ajuns la concluzia că Ereţ Israel este un loc periculos, pe care nu ne putem permite să luptăm ca să-l cucerim. Doar doi dintre ei au crezut altfel:

Iehosua/Iosua Bin Nun, elevul devotat a lui Moise și Calev Ben Iefune din tribul Iehuda. Când au trecut prin Hevron, acolo unde sunt înmormântați patriarhii neamului și Adam și Hava (Eva,) ei s-au abătut din drum până lângă mormintele celor amintiți, pentru a se ruga Lui Kadoș Baruch Hu, ca să-i susțină în această misiune.

Dar nu numai oamenii erau uriași, ci și roadele pământului. Din cauza asta, ei au hotărât să nu aducă cu ei mostre. Aici a sărit Calev cu sabia trasă, spunând că: „dacă nu luați cu voi din fructele țării, ori vă omor eu, ori mă omorâți voi!”. Iscoadele s-au supus și, din cauză că fructele erau foarte mari, au luat doar câte un ciorchine de struguri, smochine și rodii.

Ei se întorc în tabăra evreilor din pustiu după 40 de zile, în seara de Tiș'a (9) BeAv. Toată obștea se adună în jurul lor, să audă raportul. Ei spun că, într-adevăr, țara este una în care curge lapte și miere. Și fructele sunt mari și frumoase. Dar oare am putea noi s-o cucerim? Părerea iscoadelor: „Nu și nu!”. Locuitorii țării sunt uriași și sunt niște eroi neînfricați. Orașele lor sunt fortificate și liniile de apărare sunt organizate foarte bine. Aceste vorbe au trezit instantaneu o mare neliniște, astfel că au izbucnit țipete din toate părțile. Au venit cu reclamații la Moise: „Cum de ne bagi într-o asemenea aventură periculoasă?” (după Numeri 14:2-3). Calev Ben Iefune a rămas șocat. Cum se poate ca evreii să uite așa de repede toate minunile pe care le-a făcut Moise la ieșirea din Egipt? Oare poporul o să le asculte pe iscoade, ignorându-l pe Moise, salvatorul lor?

Calev a spus atunci: „Ascultați, doar asta a făcut Moise? S-a făcut liniște. El a despărțit marea pentru noi, a coborât mana pentru noi, ne-a dat să mâncăm turturele. Nu aveți de ce să vă îngrijorați. Vom porni spre țară și o vom cuceri!” (Numeri 13:30). Dar lumea n-a vrut să-l asculte spunând: „mai bine muream în Egipt sau murim aici, în deșert” (vezi Numeri 14:2). „Mai bine ne întoarcem în Egipt!” Iosua și Calev, auzind acestea, și-au rupt hainele în semn de doliu. Ei au fost singurii care au rămas fideli planului divin.

Hakadoș Baruch Hu s-a supărat și a hotărât să-i pedepsească. I-a spus lui Moșe că va lichida tot poporul și va iniția o generație nouă din semenul lui Moșe care va fi cea care va intra în țară după Numeri 14:27-31). După ce Moise s-a rugat și chiar l-a implorat pe Du să-i scuze pe evrei, El s-a învoit să nu distrugă poporul. Ca pedeapsă, poporul va rătăci în pustiu 40 de ani față de cele 40 de zile petrecute în misiune (după Numeri 14:34).

În această perioadă vor muri toți bărbații care au împlinit 20 de ani când au fost trimise iscoadele. Cele zece iscoade, excepție făcând, desigur, Iehosua Bin Nun și Calev Ben Iefune, care au vorbit cu limbă rea împotriva țării, au murit imediat, răpuși de o boală... a limbii!

Când Bnei Israel au auzit că vor trebui să continue peregrinările în deșert preț de încă 40 de ani, s-au speriat și au spus că le pare rău și sunt gata să urce spre țară imediat. Moise i-a avertizat să nu facă asta, fiindcă Hakadoș Baruch Hu nu le este alături. Ei n-au ascultat și au ieșit la drum. Dar aici i-au așteptat Amalek și Canaan, care s-au luptat cu evreii și i-au învins după Numeri 14:40-45).

De aceea, este important să învățăm încă o dată că, în iudaism, important nu este să ai aspirații spirituale. Iudaismul nu este o religie de împlinire a aspirațiilor particulare, ci de împlinire a voinței Lui Kadoș Baruch Hu. [Când El vrea ca poporul să fie în Ereț Israel muncind pământul căruia îi aparține, nu avem voie să ne dorim să rămânem în pustiu.](#)

Pesah Şeni (al doilea Pesah) - Pericopa Behaalotcha [anul 5779]

Pesah Şeni (se numeşte şi Pesah katan – mic) cade de 14 Iyyar, exact la o lună după Erev Pesah. În ziua aceea se mai dă o ocazie de a face Pesah pentru cei care erau impuri de Pesah sau erau departe de Templu în ziua aceea şi nu au putut ajunge să depună jertfa. Această jertfă de Pesah este una din cele două miṭvot ase (să faci) עשה din Tora pentru care pedeapsa este *caret* (pedeapsă capitală) כרת. Din cauza asta importanţa lor este așa de mare.

În pericopa noastră se povesteşte că în al doilea an de la ieşirea din Egipt a venit la Moise un grup de oameni care nu erau atunci puri şi au cerut ca şi ei să depună jertfa de Pesah:

„Şi au fost nişte oameni care erau impuri din cauza apropierii de un mort şi nu au putut să facă Pesahul în ziua aceea. Şi au venit în ziua aceea la Moşe şi Aharon. Şi acei oameni i-au zis: noi suntem impuri din cauză că ne-am apropiat de un mort, de ce să nu fim şi noi printre cei care aduc ofrande Domnului la timp împreună cu toţi fii lui Israel (Numeri 9:6-7).

Moşe nu ştia ce să facă în această situaţie, astfel încât, cu modestie, a apelat la Kadoş Baruch Hu, care i-a răspuns printr-o nouă poruncă, şi anume că oamenii care nu sunt puri sau sunt departe de Templu pot să jertfească luna viitoare, de 14 Iyyar:

„Şi Domnul a vorbit lui Moise zicând, vorbeşte fiilor lui Israel zicând, dacă cineva dintre voi va fi impur din cauză că s-a apropiat de mort sau va fi plecat departe, voi şi generaţiile (care vor veni) vor ţine şi el Pesah pentru Dumnezeu. În luna a doua (Iyyar) de ziua a 14 a lunii, la apus îl vor face. Îl vor mânca cu maṭot şi merurim (ierburi amare). Nu o să lase nimic din el până dimineaţa şi nu o să frângă nici un os din el. Toate le vor face după legile Pesahului” (Numeri 9:9-12).

Aici se adaugă şi ameninţarea cu pedeapsa de care am vorbit adresată celor care erau puri şi nu au ţinut Pesahul.

În afară de miṭva de sacrificiu de Pesah mai era o miṭva de a mânca jertfa cu maṭot şi merurim (ierburi amare) ca şi de primul Pesah. De restul miṭvoturilor ni se spune în Talmud că miṭvoturile de Pesah nu se aplică în ziua asta. De exemplu, este voie să fie în casă hameţ împreună cu jertfa de Pesah, cea ce de primul Pesah era interzis. Şi Rambam scrie despre asta în cartea lui de halachot bazându-se pe Mişna, tractatul Pesachim 9:3.

O altă întrebare este de ce a fost aleasă tocmai data de 14 Iyyar şi nu alta? Cel mai răspândit răspuns îl avem de la comentatori (Raşi, Rambam şi alţii). Ei se bazează pe diferite midraşim şi spun că răspunsul se află în Exod cap. 16 unde evreii, în primul an de la ieşire începând de la data de 15 Iyyar au început să se plângă că nu au ce să mănânce şi ca atare Domnul le-a adus mana din cer care va cădea toată perioada de marş în deşert. Midraşul ne spune că o zi înainte, de 14 Iyyar li s-a terminat maṭa pe care au luat cu ei din Egipt ca hrană pe drum (Exod 12:39). Cu ale cuvinte „ieşirea din Egipt” care a început de 14 Nisan şi-a lăsat urme până în 14 Iyyar. Probabil din cauza aceasta a ales Hakadoş Baruch Hu această zi pentru Pesah Şeni.

Astăzi ziua această este socotită drept Yom Tov pentru toți evreii. Se țineau unele ritualuri în rugăciune (de exemplu nu spuneau Tahanun) și se mâncau mațot. Este renumită poza în care deținuții evrei eliberați din lagărul de la Buchenwald țineau Șavuot. Sărbătoarea de Pesah cu 50 de zile înainte nu l-au putut ține la timpul lui, aflați fiind încă în lagăr nazist. Din cauza aceasta între cele două sărbători, de 14 Iyyar, au ținut Pesah Șeni.

În 2009 câteva organizații religioase din Israel au hotărât ca ziua aceasta să fie desemnată ca „Ziua toleranței religioase”.

Un alt fapt foarte interesant este că Pesah este singura sărbătoare la care s-a stabilit „o a doua sesiune”. La toate celelalte sărbători dacă cineva a ratat una, nu mai are o a doua șansă. Aceasta arată, printre altele, marea importanță de a aduce jertfa de Pesah, de a mânca mațot, toate acestea fiind o obligație nu numai pentru bărbați, dar și pentru femei.

Este o zi care simbolizează posibilitatea de a da o a doua șansă fiecăruia dintre noi. Să nu uităm că multor lucruri din viață pe care le-am ratat li se aplică regula Talmudică „i s-a terminat timpul, i-a expirat validitatea” *avar zmano batel corbano* עבר זמנו בטל קרבנו. Dar tocmai aici stabilește Toraua faptul că orice om are dreptul la o a doua șansă, chestiune care este analizată în profunzime la evrei de aproximativ două mii de ani. Putem spune, în această ordine de idei, că problema celei de-a doua șanse este parte integrantă din viziunea lumii proprie iudaismului. Cu alte cuvinte, [în aprecierea oricărei situații este nevoie de o balanță și de o mare investiție de înțelepciune, ca să știi cât mai mult și când să o folosești.](#)